

Globalizace se vyčerpala a převažují rizika. Obchod bude více probíhat uvnitř regionů

– TEXT – Radek Novotný – FOTO – Tomáš Nosil

Mocenské rozložení sil a ekonomické vztahy ve světě se v poslední době zásadně proměnily. „Dnes žijeme v multipolárním světě, který má mnohem víc mocenských center,“ říká exministr zahraničí Tomáš Petříček, který nyní působí v Ústavu mezinárodních vztahů. Vedle Spojených států je podle něj další globální supervelmocí Čína, která stále více využívá ekonomické nástroje k posílení svého postavení. A pokud by Rusko uspělo ve válce na Ukrajině, mohlo by to autoritativní režimy, jako je právě Čína, povzbudit k prosazování jejich zájmů silou. Proměna mocenského rozložení sil, ale také pandemie covidu mají dopady i na světový obchod. Podle Petříčka globalizaci kvůli bezpečnostním rizikům nahrazuje regionalizace. „Evropa ale nebude a nemůže být soběstačná. Soběstačnost je extrémně drahá,“ říká odborník na mezinárodní ekonomické vztahy a současný místopředseda ČSSD.

Jak s rozložením sil ve světě zamíchala pandemie covidu a nyní válka na Ukrajině?

V případě pandemie covidu se ukázalo, jak významnou roli hraje Čína ve světové ekonomice jakožto klíčový dodavatel v celé řadě odvětví. A zároveň jak se změnil mezinárodní obchod, kdy se ekonomické nástroje stávají stále více i mocenskými nástroji.

Můžete dát příklad?

Příkladem může být čínská reakce na některé kroky nizozemské zahraniční politiky, kdy Čína hrozila zastavením dodávek ochranných pomůcek v době pandemie v reakci na nizozemskou kritiku lidskoprávní situace v Číně.

A jak rozložení sil ve světě změnila válka na Ukrajině?

Rusko jakožto agresor zcela zvrátilo způsob myšlení posledních 30 let, kdy velké mocnosti upustily od prosazování svého zájmu prostřednictvím vojenské okupace cizího státu. Teď bude důležité, jak na to zareaguje především Evropa a Spojené státy, protože Rusko je revanšistická

mocnost, která se dožaduje za cenu rozpoutání krvavého konfliktu většího vlivu na mezinárodním dění. Pokud by v tomto uspělo, nelze vyloučit, že to pro další diktátory bude příklad, jak se chovat vůči jiným státům v regionech, kde chtějí mít své mocenské sféry vlivu.

Kde toto hrozí?

Nabízí se například situace v Jihočínském moři, která je dlouhodobě velmi nestabilní. Napětí mezi Čínou a ostatními státy, jako je Vietnam nebo Filipíny, ohledně vymezení teritoriálních vod a ekonomických zón představuje jedno z rizik pro globální bezpečnost. Mohlo by to povzbudit Čínu, aby více prosazovala své zájmy silou. Můžou to být ale i regionální mocnosti jako Írán, který se snaží prosazovat svůj vliv na Blízkém východě. Destabilizuje tam řadu zemí tím, že podporuje místní milice a občanské konflikty.

Jak v tomto kontextu hodnotíte to, že nedávno americká předsedkyně Sněmovny reprezentantů Nancy Pelosiová a delegace kongresmanů navštívily Tchaj-wan, přičemž bylo jasné, že to způsobí napětí v oblasti?

Spojené státy musí potvrdit své závazky vůči svým partnerům ve východní a jihovýchodní Asii, kde má Čína stále větší vliv. Tchaj-wan je jednou z možných rozbušek konfliktu mezi mocnostmi, který by měl zásadní dopad na nás všechny. V tuto chvíli jsem ale přesvědčen, že Čína ani Spojené státy nemají zájem na tom, aby toto napětí přerostlo v otevřený konflikt. Budou muset do budoucna



V nových technologiích Evropě ujíždí vlak. Přitom budou určovat ekonomickou prosperitu jednotlivých částí světa.